

SPIŠSKÝ PATRIOT

NOVINY PRE NOVOVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

I júl 2013

Spišské trhy voňali, chutili, zabávali, no predovšetkým ...

čítajte na strane 1-2

Ludmila Mlynárová – žena s veľkým Ž ...

čítajte na strane 3

Námorník zo Spiša brázdí svetové moria ...

čítajte na strane 4

Rasťo Javorský – pravdivo o našom basketbale ...

čítajte na strane 8

Editoriál

Veľaslniečka, milí patrioti. Veď kam nemôže lekár, tam môže slnko. Jeho lúče a vyžarované teplo pomáha nášmu telu aj duši. Leto je obdobím, kedy sa snažíme nájsť si čas na oddych, na dobitie vyšťa-vených bateriek. Ideálnu možnosť k tomu majú školáci a ich učitelia. Ale aj my ostatní si chceme užiť pár dní voľna. Spišská Nová Ves sa počas prázdninových mesiacov zmení. Na námestí stretnete oveľa viac turistov. Pre domácich je to príležitosť ukázať svoju pohostinnosť a ochotu pomôcť v prípade potreby. Veď dobré meno mestu nerobia iba jeho pamiatky a služby, ale aj jeho obyvatelia. Budme k návštevníkom nášho mesta priateľskí a vítajme ich s otvorenou náručou. Veď sa rozhodli minúť svoje vlastné peniaze u nás. A radi sa k nám vrátia, ak si odtiaľ odnesú len tie najlepšie spomienky.

Aj novoveskí patrioti dovolenkujú. Logicky mimo mesta. Nie, na tom nie je nič zlého. Poznávanie nových miest z nás robí ľuďmi s väčším rozhľadom a poznaním. A dobré meno Spišskej Novej Vsi môžeme šíriť aj ďaleko za jeho hranicami. To, aký zanecháme v cudzom prostredí dojem, tak sa bude hovoriť aj o meste z akého prichádzame. Návod na to skrýva stará známa pravda: Chovaj sa k ľuďom tak, ako chceš, aby sa oni chovali k tebe.

Áno, miesto pre patroitozmus sa nájde aj počas prázdnin a dovoleniek. Tak ho milí Novovešťania šírte všade kam prídete. Odmenu nech vám je priateľstvo a úcta ľudí, ktorých počas svojich dovoleniek stretnete.

Právomoci samosprávneho kraja - CESTOVNÝ RUCH

Ten, kto vymyslel existenciu samosprávnych krajov a rozhodol aj o ich kompetenciách, sa rozhodol, že medzi nimi bude aj cestovný ruch. Pekne, od zeleného stola ich aj vymenoval, ako ukazuje tabuľka pod článkom. Akoby už vopred vedel, že kompetencie budú naplňovať úradníci, bez zásadnejších skúseností z podnikania v tejto oblasti.

Ľudia, ktorí v cestovnom ruchu podnikajú sa pri pohľade na tento zoznam iba trpkou pousmejú. Ako sami hovoria: Nečakáme od úradníkov z Košíc žiadne záranky. Vieme, že si všetko zaplatíme sami, ale reálna pomoc a podpora cestovného ruchu v Spišskej Novej Vsi je prakticky nulová.

Nikto nežiada, aby samosprávny kraj budoval v mestách, obciach a turistických rezortoch atrakcie typu Eiffelova veža, či aquaparky. Ale určite je

v možnostiach a silách takej silnej inštitúcie niečo viac, než proklamované vytváranie podmienok a podieľanie sa na kadejakých implementáciách a koncepciách. Poskytovatelia služieb im pravidelne posielajú svoje návrhy a požiadavky. Pomôcť by im mohli aspoň pri propagácii na medzinárodných veľtrhoch cestovného ruchu, alebo organizovaním takejto akcie aj na území nášho kraja.

Po tom, ako nastal aj na Spiši útlm baníctva, mal byť práve cestovný ruch

ekonomickou záchranou regiónu. Asi by bolo naivné veriť, že sa Spiš premení na francúzske riviéru, ale aspoň prejazdné cesty do turistických centier opravené byť mohli. Štát, mesto, samosprávny kraj aj podnikatelia - každý sa mal na jeho rozvoji podieľať. Zatiaľčo štát viedol plamenné reči o novom ministerstve cestovného ruchu a o prioritnom zameraní sa na podporu turizmu, v skutočnosti urobil jedno veľké NIČ. Kto sa spoliehal, že nový impulz prinesie zriadenie samo-

správnych krajov, zostal sklamaný. Vysvetlením je tradičná „zaklinacia“ formula: „Dostali sme kompetencie, ale nie financie na ich realizáciu.“

A preto sa podpora samosprávneho kraja zužuje na - vytváranie podmienok, spoluprácu a participáciu. V praxi to znamená, že z chudobného meštka prispieva na jednotlivé aktivity v oblasti cestovného ruchu - na folklórne slávnosti apod. Celá ťarcha rozvoja turizmu v regióne ale zostáva na podnikateľoch, občas, a len opatrne, podporovaných mestom.

Netreba však iba nadávať, ale aj pochváliť. Košický samosprávny kraj podal pomocnú ruku pri otvorení Spišského Jeruzalema na Spišskej Kapitule. Cirkevný turizmus je určite perspektívny - stačí sa pozrieť na tradíciu Levočských pútí. A určite si každý, kto cestuje autom, pri cestách všimol aj nové - hnedé tabule upozorňujúce na najzaujímavejšie miesta v mestách a obciach. Tak tie zafinancoval samosprávny kraj. Takéto tabule zaplavili celé Slovensko, ale aj susedné Čechy. Dá sa preto úspešne predpokladať, že je to aktivita, ku ktorej sa „kraj“ iba pridá a nie je autorom myšlienky.

Ak má byť cestovný ruch naozaj záchranou pre regióny, akým je aj náš nádherný Spiš, bude nevyhnutné, aby dobre platení úradníci vyššieho územného celku prejavili oveľa viac tvorivosti a aktivity. Na začiatok by mohli intenzívnejšie pomáhať podnikateľom pri, už spomínanej, propagácii a podporovať ich účasť na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu. Bolo

pokračovanie na str. 2

Spišské trhy voňali, chutili, zabávali, no predovšetkým žili neopakovateľnou atmosférou

Neodmysliteľnou súčasťou polovice júla sú tradičné spišskonovoveské trhy. Na tento veľkolepý obľúbený novoveský sviatok chodia už vyše pol storočia nielen hrdí patrioti zo Spišskej, ale aj ľudia zo širokého okolia, či zahraničia. Po prvýkrát ich organizátori posunuli na tretí júlový víkend - po výplatách a podporách.

Počas štyroch dní sa centrom Spišskej Novej Vsi premleli desaťtisíce návštevníkov, ktorí si plnými dúškami vychutnali pravú atmosféru spišských trhov. V stánkoch po celom námestí predávalo výrobky od výmyslu sveta vyše 500 predajcov, či remeselníkov. Odvšadiaľ bolo

pokračovanie na str. 2

Mestské výbory - TELEP

Jediná časť mesta, kam nechodí Mestská hromadná doprava, tvoria ju, s jedinou výnimkou, rodinné domy a je v meste najmenšia - taký je Telep. Zistil som, že obyvatelia zvyšku Spišskej Novej Vsi ju síce poznajú, ale veľa o nej nevedia. Od ostatných sú obyvatelia Telepa odrezaní železničnou traťou. A do mesta musia chodiť cez podjazd. Toľko základné fakty a pridám aj pár zaujímavostí. Slovo Telep v maďarčine znamená osada a Telep sa nachádza aj v Budapešti, či neďaleko Nového Sadu v srbskej provincii Vojvodina.

Zostaňme však na tom našom. O Telep sa stará Mestský výbor č. 9. Jeden z jeho najaktívnejších členov je Ondrej Pavlanský. So svojou rodinou býva v jedinom činžiaku na Telepe už 17 rokov. Hovorí: „Nikdy predtým by sme nepovedali že jedného dňa sa staneme súčasťou tejto komunity obyvateľov. Môžem vám po tomto období s plným svedomím pove-

dať, že som veľmi rád že tu žijem a stal sa jej súčasťou.“

A jedným dychom vymenúva aj výhody života na okraji mesta: „Bývame v bytovke a súčasne nie na sídlisku. Žijeme v meste a zároveň sme súčasťou prírody. Ktorá mestská časť vám umožní vidieť ráno sa pást srnky na lúke, počuť kukučku rátať roky a vidieť odraz východu sln-

pokračovanie na str. 2

Právomoci samosprávneho kraja - cestovný ruch

pokračovanie zo str. 1
by asi nereálne žiadať od nich, aby sami vymýšľali nové, moderné ponuky doplnkových služieb a lákadiel pre turistov. Ale v oveľa väčšej miere by ich mohli finančne podporovať, alebo pomáhať pri písaní projektov, ktoré by mali šancu byť podporené

z eurograntov. Príroda a naši predkovia nám zanechali skvosty minimálne európskeho významu. My by sme ich mali udržiavať a potom v plnej kráse ukazovať turistom, ktorí sa u nás nájedia, napijú a s dobrým pocitom aj vyspia. Nič viac, nič menej.

-le- -

Kompetencie samosprávneho kraja v oblasti cestovného ruchu
- spolupracuje s krajskou organizáciou cestovného ruchu pri tvorbe koncepcie rozvoja cestovného ruchu, ročného plánu aktivít a monitorovacej správy o vývoji cestovného ruchu na území kraja,
- vytvára podmienky na spoluprácu s podnikateľskými subjektmi pôsobiacimi na jeho území,
- vytvára podmienky na osvetu a výchovu obyvateľstva k podnikaniu v cestovnom ruchu,
- spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy pri realizácii štátnej politiky cestovného ruchu v Slovenskej republike,
- spolupracuje v oblasti cestovného ruchu s ostatnými VÚC Slovenskej republiky s cieľom koordinácie rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike,
- vytvára podmienky na podporné mechanizmy a nástroje, ktoré motivujú subjekty na jeho území k rozvoju cestovného ruchu, zvyšovaniu kvality služieb a konkurencieschopnosti,
- podieľa sa na vytváraní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie Slovenskej republiky v zahraničí,
- podieľa sa na príprave, spracovaní a implementácii projektov zo štrukturálnych fondov, Operačného programu cezhraničnej spolupráce a z iných zdrojov EU.

pokračovanie zo str. 1
počuť, ako obchodníci lákali kupujúcich na všakovaké lákadielka. „Vyskúšajte si tento krájač na zeleninu, dám vám ho len za 39 eur. Je to skvelá cena, ako pre vás a vašu domácnosť. Nie? Tak čo by ste povedali na takúto ponuku, že vám ho dám len za 30 eur, naozaj neolutujete,“ presviedčal nás jeden z obchodníkov.

Ako pri tomto stánku, všade naokolo bol jarmok, ako sa patrí. Núkali sa korenia, kožuchy, šperky, oblečenie, okuliare, sviečky, hračky, hrnce, pekáče, krájače, panvičky, varešky, domáce mydlá, keramika, exotické kvety, záclony, obliečky, prútené košíky, medovníky, oplátky, turecký med, kolíky na prádlo, soľné sviečky a ďalšie veci. Skrátka všetko, na čo ste si pomysleli. K tradične najzábavnejším obrázkom trhov patrilo skúšanie si zimných kožuchov v letnej spare. Z jednej strany hrali na hudobných nástrojoch Indiáni pomalé piesne, z druhej strany sa ozývala hlučná rýchla disko hudba z kolotočov a výskot ľudí, ktorí práve na kolotočoch v obrovskej rých-

losti viseli dole hlavou. „Odvážila som sa ísť na ten kolotoč, čo pripomínal zvon. Tak veľmi som sa bála, že sú to moje posledné sekundy života. Počas divokej jazdy vzduchom som myslela na svojich najbližších a na to, že keď

to prežijem, dole na zemi si vychutnám pivo,“ opísala svoje dojmy 27 ročná Julka z Letanoviec. Nielen Júlii, ale aj ostatným na pivkobraňi pretiekli hrdlom hektolitry čapovaného piva. Na trhoch malo premiéru spišské pivo Buchvald, ktoré vyrábajú v rekreačnom stredisku na Poráči. Osviežujúci nápoj si väčšina ľudí vychutnávala s priateľmi, či rodinou po celom meste. V stanoch bolo k dispozícii až 2500 miest na sedenie. A nikdy nezívali prázdnotou. Trhová atmosféru dotvárali aj desiatky stánkov

s rôznymi lakocinkami. Všade navôkol sa niesla zmes vôní a chutí grilovaných klobás, špízov, kuracieho mäsa, placiek, langošov, gulášov, drzkových perkelto, pukancov, či cukrovej vaty a trdelníkov. Do dejiska jedného z najväčších sviatkov prišli hostia zo Slovenska, Čiech, Nemecka, Francúzska, Azerbajdžanu, Rumunska, Maďarska, či Poľska. Na dvoch pódíach sa vystriedali naše, novoveské kapely. Svojimi legendárnymi, 20 rokov starými hitmi to v piatok pri Redute odpálila novoveská kapela Čo koho do toho. Hneď po nej sa na stejdži pri pošte predviedla známa skupina Desmod. Ľudia si zatancovali aj na disko, či oldies hity. Tento rok organizátori pri výbere umelcov stali najmä na kvalitný folklór. Počas „tarhov“ sa uvoľnili nielen návštevníci. I policajti boli o čosi zhovievavejší, ako inokedy. Cez trhy bolo totiž takmer všetko dovolené. Hudba vyhrávala do noci a šoféri parkovali aj pod značkami zákaz zastavenia. A keďže, nič pekné netrvá večne, ani novoveské trhy nemôžu byť stále, priatelia, dovytešenia opäť o rok. (sim)

Mestské výbory - TELEP

pokračovanie zo str. 1
ka na hrebeňoch tatier? Veľa ľudí, ktorí k nám prídu na návštevu, závidia ten pokoj. “ Mestská časť s charakterom obce v poslednom období zaznamenáva vlnu rekonštrukcií už obývaných rodinných domov. Nie, nebude z toho nové Beverly Hills, ale krajší Telep. Až doteraz by si čitatelia mohli myslieť, že život na Telepe je jednoducho rozprávkový. Stačí si pozrieť internetovú stránku www.odkazprestarostu.sk/spisska-nova-ves a ihneď zistíte, že aj v tejto mestskej časti sa často objavujú problémy. Minulý rok obyvatelia Tele-

pu protestovali petíciou proti výstavbe garáže zasahujúcej až do chodníka. Hlavná kontrolórka mesta i poslanci si ich vypočuli a... petíciu zamietli. Bolo by nezmyselné chcieť, aby sa Telep a jeho problémy stal prioritou mesta č. 1, ale väčšiu pozornosť od volených zástupcov v mestskom zastupiteľstve by si určite zaslúžil. A to minimálne pri riešení dvoch bodov. Ondrej Pavlanský pripomína: „Nie je tu ani jeden obchod a prístup do mesta je iba cez podjazd.“ A tak sa stáva, že hoci majú z Telepu na železničnú stanicu napr. 100 metrov, musia sa na ňu dostať vyše kilometrovou obchádzkou. Rovnako aj do nákupných centier. Nuž, budovať nový tunel pod železnicou asi nikto nežiada, ale nadjazdy nad koľajnicami sme už videli na mnohých miestach Slovenska.

Rastislav Javorský

10 dôvodov prečo milujem svoje mesto

Zamysleli ste sa niekedy nad tým, čo sa vám na našom meste páči? Dokázali by ste nájsť rôznych 10 dôvodov? Mne sa to podarilo a pre vás som sa ich pokúsil pomenovať a vysvetliť. Tu sú.

1. Námestie

Poznáte ten pocit - na námestiach v iných mestách obdivujeme niečo nové, ale v kútku duše sme aj tam hrdí pri spomienke na to naše. Áno, Levoča, Bardejov, Košice, či Spišská Sobotka majú námestie historicky cennejšie ako to naše, ale prechádzka Novoveštana má ten správny „šmak“ na „Letušnej“, alebo v parkoch pri Nálepkovi, alebo „veľkom“ kostole. Úžasný je aj pohľad zhora. Tam sa výlupne jeho šošovkovitý tvar a dĺžka. Vďaka nim je aj európskym unikátom.

2. Zeleň

Mnohí si poviete: veď sa u nás často vyrubujú stromy kvôli výstavbe nákupných centier a parkovísk. Ale nájdete ešte aspoň 1 také zelené centrum mesta ako má Spišská Nová Ves? Asi nenájdete. Aj betónovú džungľu sídlisk zdobí dostatok trávnikov a stromov. Novovešťania majú radi kvety a je to aj vidieť. Živá príroda dáva nášmu mestu ešte krajšiu tvár.

3. História

Pohľad na najkrajšie budovy v meste nás naplňa pýchou a pocitom, že toto mesto bolo významné už pred mnohými storočiami. My, patrioti, vieme, že je centrom najkrajšieho regiónu na Slovensku. V minulosti ho veľkosťou a významom občas predbehla Levoča, či Spišské Podhradie. V súčasnosti je väčší Poprad. Ale Spišská Nová Ves je stabilná známka kvality. Jej existencia stojí na pevných základoch a to jej dáva istotu aj do budúcnosti.

4. Veža

Ktože by sa netešil pri návrate z ciest na pohľad, keď konečne z diaľky uvidí novoveskú vežu. V tej chvíli si asi každý povie: Všade dobre, doma najlepšie. Nemá zmysel opakovať jej rekordnú výšku. Veža dáva nášmu mestu neopakovateľnú tvár a pre domácich je majákom a symbolom domova. A 7 ciferníkov jej pridáva na originalite.

5. Obyčajní ľudia

To je to pravé korenie. Novovešťania. Slepí Spišiaci. Lokálpatrioti. Mnohých z nich sme vám už na našich stránkach aj predstavili. Neobyčajní obyčajní ľudia, ktorí v tichosti a nenápadne dotvárajú kolorit malého mesta s veľkým srdcom. Ste nimi aj vy, naši čitatelia. Prežijeme aj tie najťažšie obdobia, ale vždy budeme, každý po svojom, robiť niečo pre naše mesto.

6. Neobyčajní ľudia

Tvorili a tvoria tie najviditeľnejšie dejiny mesta. Takpovediac ho predávali a predávajú po celom Slovensku, Európe a svete. Nemá zmysel menovať bývalých, či súčasných umelcov, športovcov, alebo vedcov. Každý z vás si určite dokáže spomenúť na mnohých z nich. A je na nich aj hrdý. Sú dôkazom výnimočnosti nielen mesta, či regiónu, ale ich obyvateľov.

7. Okolie

Nemeckí baníci sa rozhodli dokonale. Začali stavať predchodcu Spišskej Novej Vsi na brehoch Hornádu, v obkolesení lesov. Na výlet do prírody potrebujeme iba pár minút. A hovoriť o krásach Slovenského raja by bolo nosením dreva do lesa. Radšej sa tam vyberieme osobne. A vieme si vychutnávať nielen nádherné tiesňavy a vodopády, ale aj obyčajné prechádzky lesom. Len občas sa potichu pomodlíme, aby nám to zelené kráľovstvo dokázali ich správcovia zachovať.

8. Jazyk

Dopravná aj kultúrna križovatka. Taká bola Spišská Nová Ves od svojho počiatku. A čím dlhšie takou zostane, tým bude zaujímavejšia. Prví Novovešťania boli Nemci. Pridali sa Slováci, po nich Maďari. Na cestách zo severu na juh a z východu na západ tu v malom zakotvili Poliaci, Česi, Ukrajinci ale aj kočovní Gíani. Zmesou ich jazykov vznikla „spiština“ - jazyk, ktorý nás charakterizuje. Má jedinečné slová a nezameniteľného ducha a každý správny patriot by ho mal ovládať.

9. Chlieb

Vždy ma fascinovala vôňa a hlavne chuť čerstvo upečeného chleba. A určite nie som sám. Každé mesto aj vonia a najčastejšie po kvetoch a chlebe. A spišskonovoveskí pekári sú mimoriadne šikovní. Ich ponuka je bohatá a každý si dokáže nájsť svojho favorita - svoj najobľúbenejší chlebič. A je v tom aj kus symboliky, keď ráno kupujem pre svojich najbližších chlebič, ktorý tu vyrobili a na ktorý si tu všetci zarábame. Chutí mi. Rovnako ako život v Spišskej Novej Vsi.

10. Budúcnosť

Ako možno milovať budúcnosť? Veď ešte nevieme aká bude. Jednoducho. Stačí v ňu veriť. A veriť nášmu mestu je také jednoduché. Po stáročia rástlo do krásy a v ňom aj jeho obyvatelia. Neexistuje najmenšia pochybnosť, že tomu bude v budúcnosti inak.

Rastislav Javorský

ZNÁMI NEZNÁMI NOVOVEŠŤANIA

Ľudmila Mlynárová - žena s veľkým Ž

Ľudmila Mlynárová obetovala svoj život handicapovaným deťom. Svojmu vlastnému, aj iným. V Spišskej Novej Vsi je šéfkou Slovenského zväzu zdravotne postihnutých.

Aj keď sa Ľudmila narodila v Levoči, na Spišskú nedá dopustiť. Cíti sa ako novoveská, lokálpatriotka. Z Levoče ju ako dieťa vyhnal požiar rodinného domu. Do metropoly Spiša prišla žiť pred štyridsiatimi rokmi. V Spišskej si našla manžela, s ktorým oslavuje krásnych 35 rokov spoločného manželstva. Pani Ľudmila porodila 4 deti. Najmladší Martin sa im narodil s rúžstvom chrbtice. „Bola to pre rodinu krutá rana, pretože dodnes neviem, kde sa stala chyba a prečo sa to stalo. Tehotenstvo s Martinom som mala najlepšie spomedzi všetkých te-

hotenstiev. Moje posledné dieťa mi však dalo strašne veľa. Nevymenila by som ho za nič na svete. Martin ma totiž nasmeroval na úplne iný život a môj názor na život sa odvtedy zmenil. Až pri ňom som pochopila, že život, to nie sú len radosti, ale aj starosti,“ vyznala sa nám so slzami v očiach.

Po narodení sa začal kolotoč operácií. Napriek neľahkému osudu sa so svojim manželom nevzdali a bojovali. „Šli sme za svojim cieľom, Martinovi sme sa snažili čo najviac pomôcť. Sme radi, že je taký, aký je. Myslím si, že Pán Boh vie,

čo robí. Možno ma naplnil tým, že dnes môžem pomáhať iným deťom,“ povedala. Ľudmila sa totiž už 19 rokov venuje postihnutým deťom. „Je to moja srdcovka. Som veľmi rada, že sa môžem stretnúť s tými deťmi, ich rodičmi. Sme ako jedna veľká rodina, máme si čo povedať. Vymieňame si názory, dopĺňame sa, napríklad, čo sa týka zdravotných pomôcok, pretože veľa vecí nám lekár nepovie, na čo máme nárok. Za veľmi veľa vďačím svojmu manželovi, že je naklonený týmto veciam. Verte, že bez jeho pomoci by to bolo veľmi ťažké skĺbiť. Dvadsať dva rokov som opatrovala svojho syna, spoločnými silami sme sa snažili pomôcť aj tým druhým deťom. V roku 1992 sme spolu s doktorkou Ivančovou deťom poskytli hippoterapiu, neskôr sme s pani doktorkou zriadili detské rehabilitačné centrum, ktoré funguje na detskej poliklinike dodnes. Vybavili sme si aj priestor na fare,“ vymenúvala. Ľudmila organizuje pre deti a rodičov výlety, športové aktivity, mikulášske stretnutia, medzinárodný deň detí a podobne. V Spišskej Novej Vsi sa jej žije príjemne. „Páči sa mi najmä park, kde rozvoniavajú lipy, veľký kostol, radnica, či budova

reduty. Je to čosi úžasné, veľmi rada v parku trávim nedele. Som rada, že bývame na takej rovine, kde nie je až taký problém vyjsť si s vozíčkárom von. Horšie by to bolo v takej Banskej Štiavnici, kde by sme museli vozík tlačiť do kopca,“ vysvetľovala. Ak by mala čarovnú moc, v meste by zlepšila bezbariérové prístupy a zmenila by medziľudské vzťahy. „Každý na vás pozerá, ako keby ste vy boli tou príčinou, že vaše dieťa je postihnuté. Ani jedna matka však nevie, čo nosí pod srdcom. Je to lotéria, či to vyjde, alebo nie,“ vyznala sa. 56-ročná Ľudmila má do budúcnosti skromné plány. Chcela by vziať deti odkázané na vozíček do Tropicária v Budapešti. „Je veľký problém nájsť bezbariérové ubytovanie. Potrebovali by sme ležadlový autobus, pretože tieto deti dlho v autobuse neobsedia, je to pre ne náročné. Všetko je však aj o peniazoch,“ dodala. Obdivuhodné je, že aj keď Ľudmila nemala vo svojom živote na ružiach ustlané, nikdy sa nesťažuje a vždy sa usmieva. Teší sa zo siedmich vnúčat, zo syna Martina, ktorý chodí na vysokú školu, či zo svojej práce.

(sim)

Dedo Mikuláš, familiárne zvaný Miťo má tri svoje zlatička: dvojročného labradorského retrívera Luka, osemročného vnuka Lukáša a trinásťročnú susedkinu dcéru Luciu. Cez týždeň majú čo robiť, ale v sobotu ráno sa u deda rozletia dvre a deti zavelia:

Ide sa do lesa. Dnes cez Zejmarku na Dedinky

Keď v to ráno Luk začul slovo Zejmarka, odkradol sa do kúta, lebo správne tušil, že opäť ostane doma.

Naša cesta v tento horúci letný deň za romantickými hlbínami Hnileckej vodnej nádrže začína v autobuse, smer Dedinky.

Niet lepšieho osvieženia v sparných júlových, či augustových dňoch, ako ponoriť sa do chladných vôd tohto jazera, nazývaného tiež Palcmanská Maša.

Po hodinovej ceste rozbitými serpentinami Hnileckých vrchov vystupujeme z autobusu na zastávke Mlynky - Biele vody a už o päť minút sa vnárame do zatienenej doliny na juhovýchodných svahoch Slovenského raja, do Zejmarskej rokliny, mimochodom jedinej a súčasne najkratšej, kde v južnej časti tohto

územia možno obdivovať krásy vodopádov, ktoré nesú meno hrdinu druhej svetovej vojny, kapitána Jána Nálepku. Prechod po rebríkoch a stupačkách po modrej turistickej značke nás za dvadsať minút vyvedie okolo vyvieracky Zejmarka na planinu Geravy.

Tu pekne vidno, že Slovenský raj je v podstate územím medzi dvoma riekami, Hornádom na severe a Hnilcom na juhu. Voda z planín a náhorných plošín už tisícročia steká po mäkčích vápencoch do podlažia, kde vytvára množstvo menších i väčších jaskýň, alebo vyviera znova na povrch a razí si cestu dolu k riekam cez svojrázne dolinky a tiesňavy, a vytvára tak najväčšie lákadlá tohto územia - vodopády Slovenského

raja. Po krátkom oddychu na Geravách sa vraciame akoby späť k vodopádom, ale po chvíli odbočujeme zelenou značkou doprava a cez bučiny začíname zostupovať k Dedinkám. Kedysi sa tu dalo dole odviezť romantickou jazdou lanovkou, no tá už je viac ako štyri roky mimo prevádzky a tak Geravy, ale aj Dedinky prichádzajú o jednu z veľkých turistických atrakcií, ktoré tu kedysi lákali mnohých, najmä starších obdivovateľov krajiny.

Po polhodine, vcelku jednoduchého zostupu južným smerom z Geráv, najprv cez les, potom po lúke, kde vpravo vidno dominantné bralá Gačovskej skaly, prichádzame do obce Dedinky, ktorej názov vznikol ako dôsledok zatopenia pôvodných obcí,

keď vznikala umelá vodná nádrž. Tá je založená na princípe prečerpávacej priehrady, keď v čase lacnejšieho prúdu sa voda potrubím ťahá do vyššie položenej zásobárne na Dobšinskej strane a potom sa púšťa späť dole a v turbínach vyrába „drahšiu“ elektrickú energiu.

Dnes slúži táto 85 hektárová vodná plocha pre turistov s možnosťami kúpania, vodných športov (požičovňa šlapacích skútrov) a rybolovu (možnosť zakúpenia rybárskeho lístka).

Na južnom svahu oproti vode nájdeme lúku na kempovanie a zariadení na rôzne typy ubytovania a stravovania je tu naozaj neúrekom. Poloha samotného miesta v prekrásnom údolí na rozmedzí Spiša a Gemera, ako aj množstvo prídavných zaria-

Púť na Mariánskej hore, 30. 6. – 7. 7.

dení CR pre návštevníkov predurčujú zaradiť toto stredisko cestovného ruchu k vyhladávaným atrakciám.

Prečo sme tu teda aj v nedeľu

stretli len doslova zopár ľudí? Odpoveď určite aj sami nájdete na ceste medzi odbočkou na Hnilec a Mlynkami.

Michal Buza st.

Trasa: Mlynky - Biele vody, 780 mnm (modrá) - Zejmarská roklina - Geravy, 1032 mnm - Dedinky 795 mnm (zelená)

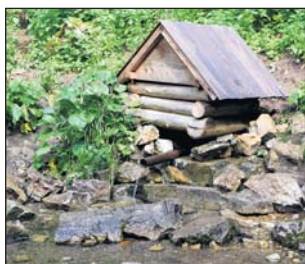
Dĺžka trasy: cca 5 km

Doba prechodu: cca 2 hod.

Max. prevýšenie: 250 m

Mapa: Slovenský raj

Presun: BUS SNV - Biele vody 7⁴⁵ - 8⁵⁹, BUS Dedinky - SNV 15⁰² - 15⁵⁵

Slovinec Osman v Spišskej postavil prvú letnú terasu

Balkánc Osman Alijevič žije v Spišskej Novej Vsi už 15 rokov. Slovinec bol v našom meste priekopníkom v budovaní letných terás. Okrem toho, v metropole Spiša vybudoval luxusné cukrárne, pizzerie, či fast foody.

Osman podnikal najskôr v Chorvátsku, pri mori mal reštauráciu. Do Spišskej prišiel v roku 1998. Priviedla ho tu kríza a vojna v bývalej Juhoslávii. Svoju prvú reštauráciu s teraskou vybudoval v Dome služieb, kde vyvárať pravé talianske špeciality. O voľnom podniku v Dome služieb sa dozvedel úplnou náhodou cez svojho kamaráta. „Mesto bolo večer príliš mŕtve. Podniky boli otvorené do pol siedmej, chcel som tu nočný život, preto som prišiel s nápadom postaviť prvú terasu,“ ozrejmil. Osmanovi však Slovensko až také cudzie nebolo. Už ako dieťa žil v Starej Ľubovni. „Môj otec bol vojak z povolania, po rokoch ma preto lákalo opäť Slovensko,“ prezradil. Keď sa Osman s rodinou prisťahoval do Spišskej, ich susedia sa báli, že majú za susedov Balkáncov. „Snažili sme sa im ukázať, že nie sme žiadny postrach, poctivo sme pracovali. Dnes sú radi, že majú takých susedov,“ hovorí s úsmevom na tvári.

Osman má podnikavého ducha. Postupom času rozšíril svoje podnikanie

na Slovensku o zmrzlárne, cukrárne, zlatníctvo, fast foody, či obchod s darčekmi a suvenírmí. Život na Spiši si pochvaľuje. Páči sa mu tu najmä príroda. „Mám rád hory, lesy, Vysoké Tatry, plesá. Veľmi rád sa chodím prechádzať na nádherné miesto v Novoveskej Hute.“ Osmanov obľúbený nápoj je české pivo, no nepohrdne ani dobre vychladeným Šarišom. Pivko si zvykne vychutnať počas horúcich dní na letných terasách v centre mesta. Slovinec neodolá ani slovenským haluškám, či pirohom. „Vždy, keď prídem na Čin-gov si tieto jedlá musím dať. Často tu pozvem aj svojich kamarátov, ktorí za mnou prídu,“ rozprával.

Aj keď sa mu v Spišskej páči, s niektorými Spišiakmi, ktorých zamestnával nemá dobré skúsenosti. „Napriek tomu, že som im dával akoby dvojitú výplatu oproti iným podnikateľom, kradli mi tržbu, klamali ma, nechodili do práce načas, nevážili si prácu, neľúbili predané veci do kasy, dostával som za to pokuty,“ pomenúva realitu, s ktorou sa stretol. Skrz tieto problémy Osman zbankrotoval a skončil na Úrade práce. Dnes pomáha synovi a neveste s prevádzkou cukrárne a s fast foodom v centre mesta na Letnej. Okrem toho sa mu črtá práca v železničnej spoločnosti. „Mal by som zabezpečovať predaj vagónov na Balkán, do Srbska, Albánska, Macedónska a Turecka. Takže som tu spokojný a späť do rodného Slovinska sa už neplánujem vrátiť,“ pragmaticky uzavrel náš rozhovor.

(sim)

Námorník zo Spiša brázdi svetové moria

Je úžasné a zaujímavé, kam všade nás naša rubrika - Spišiak v zahraničí už dovedla. Precestovali sme nórske fjordy, pozreli sme sa do ďalekého Japonska či blízkeho Česka, navštívili Spišiakmi početný Londýn. Stále sme však boli na súši. Dnes sa za ďalším Novovešťanom vyberieme na širé more.

Na strednej škole zaujal Marián Burlasa tanec basketbalovej lopty nad košom a stal sa z neho výborný basketbalista, ktorý reprezentoval svoje mesto v mládežníckych kategóriách. Šport sa mu vryl pod kožu, a tak logicky odišiel za štúdiom do nášho hlavného mesta, kde úspešne absolvoval FTVŠ. „Po skončení vysokej školy v roku 2003, som ešte rok učil a následne sa presunul na londýnsky vidiek, presnejšie do malého mestečka Berkhamsted v Hertfordshire, kde som pracoval ako „housekeeper“. Neskôr som si našiel dlhodobější job vo firme, ktorá sa zaoberala podlahovými materiálmi. Hlavným mojim motívom bolo zdokonaľiť sa v anglickom jazyku a samozrejme zarobiť si aj nejaké peniažky,“ začína hodnotiť svoju zahraničnú anabázu Marián. Jeho receptom na pracovný úspech v zahraničí je stabilita. „Všade vonku si veľmi cenia, ak sa ľudia správajú k svojmu zamestnávateľovi lojálne. Ak to tak je, vedia to náležite vrátiť. V zahraničí som už 10 rokov a prešiel som len troma zamestnaniami,“ pridáva zaujímavý postreh. Majov životno - pracovný zlom prišiel pred tromi rokmi - stal sa z neho námorník.

Na vlnách tisíce míľ, katastrofy len z počutia

„V roku 2010 som dostal veľmi zaujímavú ponuku a rozhodol som sa ju využiť. Začal som po dôkladnom štúdiu a skúškach pôsobiť ako prvý dôstojník na veľkých súkromných jachtách, ktoré brádzia po Stredozemnom a Jadranskom mori. Je to veľmi zaujímavá a zmysluplná práca, za ten čas som preplával už 6000 námorných míľ a spoznal kraj i kultúru národov od Gibraltaru až po Turecko,“ opisuje svoj zaujímavý job prvý dôstojník. A čo si na tejto mimoriadne zaujímavej práci najviac váži? „Okrem už spomenutých „výhod“ v tom, že spoznávam nádherné zákutia tohto regiónu, je tu aj obrovská zodpovednosť za zverený majetok a ľudí. Naučil som sa profesionalizmu a pokore, a odmenou za to je, že vidím ľudí a miesta, ktoré ma inšpirujú. Dennodenne prijímam prikazy od kapitána alebo majiteľov jacht a tí za to očakávajú zodpovednú prácu, ktorú vedia náležite oceniť. Snažím sa, aby boli všetci spokojní.“

Od basketbalky až ku kormidlu

Na svojich námorných výpravách stretol Marián veľa ľudí a spoznal mnoho miest. „Pre nejakú vyslovene svetovú celebritu som nikdy nepracoval, ale napríklad môj predošlý boss bol macher, ktorý v minulosti vynašiel jeden známy počítačový softvér a mal prsty v navrhovaní ponoriek. Bolo zaujímavé počúvať jeho príhody a zážitky. V súčasnosti robí na projekte

doručoval jachtu zo Sardínie na juh Francúzska. Pri plavbe ich zasiahol blesk a následný oheň poslal dvanásť miliónovú jachtu nekompromisne na dno oceánu. Posádku musela zachrániť až talianska pobrežná hliadka,“ dodal.

Domov sa určite vrátim a zahrám si s chalanmi basket

Marián Burlas však ani po 15 rokoch nezabudol odkiaľ do širého sveta vyplával. „Až keď je človek tak dlho von a vidí toľko nových krajín, uvedomí si, ako mu chýba pocit skutočného domova. Ja sa na Spiš určite raz vrátim a verím, že prídem do krajiny, kde si budú vedieť vážiť človeka pre to, že niečo vie a niečo dokáže, a nie preto, lebo je niečí kamarát či spolustránik. Práve adekvátne ohodnotenie je to, čo na Slovensku stále absentuje. A mne osobne chýba predovšetkým rodina, priatelia, ale aj chutná slovenská strava či novoveský basketbal, ktorého som veľkým fanúšikom. Verím, že si s chalanmi z detstva ešte niekedy zahrám,“ ukončil zaujímavú debatu ďalší Spišiak, ktorý šíri dobré meno svojej domoviny po celom Stredomorí.

-ob-

púštnych kamiónov na solárny pohon. Veľmi inšpiratívny človek,“ opisuje zážitky spišskonovoveský námorník. A keďže oceán býva nevyspytateľný, nedalo nám, aby sme sa nespýtali na túto časť Majovej práce. „Mne sa zatiaľ našťastie katastrofy vyhýbajú. Stredozemné more patrí k tým pokojnejším, ale mám známeho, ktorý

ANKETA

V našej ankete sa pravidelne pýtame Novovešťanov. Tentokrát sme urobili výnimku. Keďže v meste sa objavuje stále viac turistov, opýtali sme sa práve ich na dojmy z mesta, služieb a ľudí.

Jiřina, 52 r., Česká republika:

My trávim dovolenku s rodinou na Podlesku. Tu sme prišli na nejaké

nákupy. Ale oproti plánu sme sa tu zdržali. Zlákala nás prechádzka po námestí. Je tu čo obdivovať. Ešte si dáme kávu a zmrzlinu v niektorej z tých sympatických záhradných reštaurácií. A potom, šup - späť do prírody.

Tibor, 58 r., Maďarsko:

Veľmi pekné mesto. A dozvedeli sme

sa, že sa v ňom kedysi dávno hovorilo po maďarsky. Páči sa mi, že je čisté a skoro každý dom na námestí je historickou pamiatkou. Chystáme sa vyjsť hore na vežu a tak uvidíme celé mesto.

Kevin, 21 r., Anglicko:

Pozvala ma tu moja priateľka. Je tu super. Cez deň chodíme na výlety

a večer si vždy sadneme s priateľmi na pivo. Som rád, že vedľa po anglicky, pretože ja slovenčine nerozumiem. Vaši mladí sa vedú dobre zabávať a ceny piva sú výborné. Nepríjemne ma prekvapili niektoré cesty, ktoré vedú do Slovenského raja. Nechápem, ako je to možné, že sa o ne nevedia kompetentní postarať.

Steve, 77 r., USA:

My prechádzame Spišom, aby sme tu navštívili miesta, kde žili naši rodičia. Našli sme tu veľmi milých ľudí. Sme hrdí, že naše korene sú v takomto krásnom kraji. Ale aj na to, že veľa Spišakov pomohlo vystavať mrakodrapy v najväčších amerických mestách.

Najkrajšie budovy mesta - Technická akadémia

Presne pred 100 rokmi začali stavať budovu, ktorá počas celej svojej existencie slúžila vzdelávaniu detí a mládeže zo Spišskej Novej Vsi a okolia. Na svojom začiatku, v roku 1914, do nových tried nastúpili žiačky dievčenskej meštianskej školy. Financovanie zabezpečil evanjelický cirkevný zbor, ktorého prosbe vyhovel vtedajšie ministerstvo výučby a poskytlo mu amortizačnú pôžičku. Mesto mu dalo stavebný pozemok a staviteľ Ján Urínyi postavil modernú budovu v štýle recesie.

Osud tak chcel, že výstavba budovy začala na prahu 1. svetovej vojny a skončila už počas jej priebehu. A tak bola v škole hneď v roku 1914 zriadená aj poľná nemocnica pre 60 vojakov.

Až do školského roku 1923/24 do školy chodili výlučne dievčatá. Práve v tom roku sa jej žiakmi stali aj prví chlapci. Najprv bola v škole vyučova-

cím jazykom maďarčina, potom nemčina a od roku 1945 slovenčina. V roku 1948 dostala oficiálny názov Štátna

stredná dievčenská škola. Potom, ako sa v Československu objavil systém vzdelávania, ktorého základom boli základné deväťročné školy, budova sa stala sídlom jednej z nich. Posledná zmena nastala v roku 1981. Do budovy sa nastťahovali žiaci Strednej priemyselnej školy strojníckej a sú tam dodnes. V súčasnosti pod hlavičkou Technická akadémia. Aj tak ju dodnes mnohí, hlavne starší Novovešťania, poznajú pod ľudovým označením „nemecká meštianka“. Zachovala si svoju jedinečnú tvár, hoci socialistickí pseudoarchitekti k nej necitlivo pristavili tzv. „novú“ budovu. Jej súčasní nájomcovia sa snažia pri opravách zachovať jej ducha. Zriaďovateľom je Košický samosprávny kraj a od neho by Patriot očakával podstatne väčší záujem o budovu, ktorá už 99 rokov zdobí naše mesto.

- leb -

FOTOREPORTÁŽ

58. Spišský trh, 18. – 21. júl 2013

HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ SPIŠSKEJ NOVEJ VSI

SPIŠSKÉ POCHÚTKY PATRIOTA - REŠTAURÁCIA ZBROJNOŠ

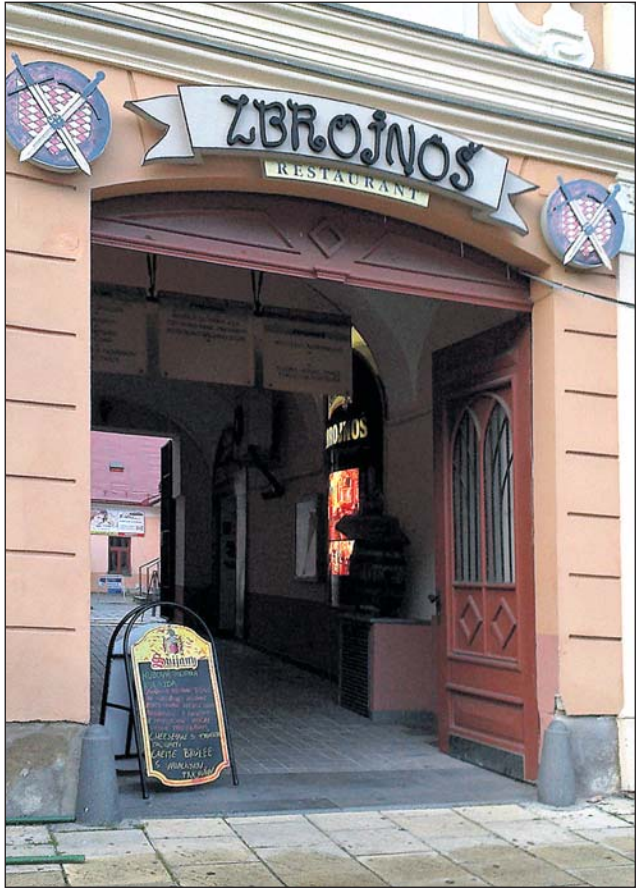
Takmer každý, pôvodne meštiansky dom na našom unikátnom námestí má v podzemí aj jedinečné pivničné priestory. Mnohé z nich sú dnes využívané ako reštaurácie. Nepochybne tou najznámejšou je reštaurácia Zbrojnoš.

Jedli a pili v nej celé generácie Novovešťanov, ale svoju najnovšiu históriu začal písať v roku 2001. Chce byť kvalitnou a originálnou reštauráciou. Návštevníkov do svojich priestorov pozýva takto: „Nechajte sa očariť atmosférou z 12.–16. storočia z čias kráľov a rytierov pri chutnom jedle, dúšku kvalitného vína, príjemnej obsluhy, renesančnej

hudby medzi klenbami, zdobenými kováckym remeslom. V zimnom období Vám bude personál spríjemňovať chvíle, odetý v barokových kostýmoch zo 16. storočia.“ Teraz v lete patrí terasa Zbrojnoša k tým najviac zaplneným. Nie náhodou. Dobré zvyky, kvalitné jedlá a vína vytiahol personál z podzemia priamo na námestie. Jedálny lístok priná-

ša ponuku, z ktorej si vyberie každý. Je to skôr klasika než de luxe gastronómia, ale pociťo urobená a chutná klasika. Drahšie steaky zo sviečkovice vám pripravia tak ako si želáte, grilované špeciality sú vhodnou kombináciou mäsa a zeleniny a denné menu odráža tradičné chute Spišiakov. A ďalšou, špeciálnou ingredienciou je prostredie. V kamennej pivni-

ci, citlivo a štýlovo vyzdobenej sa na chvíľu dokážete cítiť ako naozajstní stredovekí rytieri. Viest' reštauráciu je práca na absolútne plný úväzok. Majiteľ Zbrojnoša nám kvôli zaneprázdneniu nestihol včas poslať recept na špecialitu reštaurácie, ktorý býva záverečnou prílohou našich článkov o spišskonovovešských reštauráciách. Ale lepšie ako stokrát počuť, je aspoň raz skúsiť. A preto rada Patriota znie: Zbrojnoš stojí za návštevu. Sklamať vás jedno-ducho nemôže.

KRÍŽOVKA

Laoce (čínsky filozof, 6 stor pr. n.let.): Len na trhovisku zistíte koľko je na svete (PRVÁ ČASŤ TAJNÍČKY) ktoré k životu vobec (DRUHÁ ČASŤ TAJNÍČKY).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

Vodorovne: A: kozol (slamy) - celkom upraž - český súhlas - doslovný preklad - slang. pomenovanie väzňa (muž určený k likvidaci). B: DRUHÁ ČASŤ TAJNÍČKY - zlé vlastnosti. C: vypúšťanie - trlica - ženské meno - tácka. D: meno básnika Florina (Teodor) - stavebný materiál - skratka pre aldehydy - oslavná báseň - presvečenie. E: N, foneticky - medz. označenie automobilovej dopravy - citoslovce bolesti - kryha po česky - geol.označenie kosoštvorcových nitrátov (Romborombonitrid) - skratka pre esperanto - koncentrovaný cukrový roztok. F: borovicový les - súlad - obec v Česku (známe lyž. stredisko) - žalospiev - nemecký maliar (Hans A.) - slovo úcty v Ázii. G: sprobuj - išla - pokazi, zriedkavo - nem. predložka „v“ - címer - citoslovce ulavenia. H: vzťah - ošatenie, básnický - druh papagája - živé jadrá rastlín - toto po rusky. I: obyvateľ mesta Ilava - alkaloid obsiahnutý v čaji - zobral - francúzsky matematik. J: dokončil strašenie - PRVÁ ČASŤ TAJNÍČKY. K: zast. plošná miera - topia sa - úrad po nemecky - milá - pohybuješ sa. Zvisle: 1: nižšie huby, plesne - Brigáda soc. práce, skratka - meno herečky Rapaiečovej. 2: vrch hlavy - cenina. 3: opoj alkoholom - zotrú na povrchu - vyrobené po anglicky. 4: častoval host'a - svetová strana. 5: zotieraš - nárast. 6: hl. mesto Česka - dlžoba - kysličník nikelnatý, chem. zn.. 7: pera - zväčšovacie sklo - cez po maďarsky - skratka pre Lúmen, jedn. svetel. toku. 8: prvá časť zakladadla (... dabra) - kúsok odvezu. 9: žuval - Argón, ch. zn. - prístrešok pastiera. 10: tiež - dom. meno Oliny - zatajený pisateľ. 11: nezadrž - rozdrobuj - ozn. okresu Trenčín. 12: utiera na povrchu - dvojhláska - zobkaj. 13: chem. látka vznikajúca rozkladom alkoholu - všeličo, národn. 14: predpona před samohláskou, v slovenčine ne - ku po latinsky - arabský veľmož - nová forma narkotík (vylepšené LSD). 15: lepidlo - americká normalizačná spoločnosť (American Standards Association) - nerozhadzuj peniaze. 16: nosník strechy - nechá niekomu inému. 17: štument medicíny - pretrhni. 18: zaspí - česká rieka - produkt včiel. 19: aké - malé izbice. 20: preš - druh papagája - fotografuješ, ľudovo. Pomôcky: AD, AMT, ARP, ÁT, HERMIT, KALK, KETÓN, KLÉR, LND

RECEPTY OD STAREJ MACERI

ŽIVÁNKA Z MALEHO ČINGOVA

Kedz sme jak mlade ľudze v piatek vybehli do prírody, bulo treba zo sebu zobrac vždy tri veci: daco zajesc, vypic a dzeščata. Dneška to už ani net je pravda, ale kedz to berem od zadu, ta dzeščata sme furt vysortirovali na internace, pri starych rampoch (bo buli radi, že nešedzja nad učebnicami), do batoha sme šturili das keľo litre ribezľaku (dobře še pilo, ľem na druhy dzeň dudnelo v hlave) a jak zaklad na jedzeňje nam staroslive mamky napakovali metrovu kolbasu, domacu slaninu, cibul'u a grul'ky, bo tak še kedyškaj grilovala študenska živanka. Jak sme ale buli pozvane k Pištabačimu na Maly Čingov, znali sme, že dzeščata še muša lepši vyštafirovac, trebalo dokupic i pollitrofkú rumu a Pišta nam za odmenu na večeru urobil jeho obľubenu a nena-podobicelnu ŽIVANKU Z MALEHO ČINGOVA

Co na to potreboval?

Špilky, alobal, karkovičku, kolbasu, slaninu, cibul'u, kapiu, ko-reňja, ol'ej a kečup.

Jak to robil?

Zaklad bul fťom, že už dlho dopredku sebe pripravil pahrebu, žeby bula dobre rozpaľena a mala uhl'iky z tvrdeho bukoveho dreva, co dluho trime hic. Do alobalu naľal kuščičko ol'ēja a na špilku dzeščata potimkaj napichovali v rytme rokenrolu pripra-vene falatky mesa, cibul'e, slaniny, kolbasy a kapie. Aľe pozor na dve veci: za perše, slanina mušela bic nakrajana na cenko, inak by bula gumena jak čungo a za druhe, cibul'u trebaloro zre-zac po dlžke napoly a odlupovac jednotlivé šupky, inak še neda-la napichovac na špilku. Kedz bulo šicko napichnute systemom karkovička, slanina, cibul'a, kolbasa, kapia a dohrala platňa, po-ložil to na alobal, osoľil, pridal domacky vyrobene grilovace koreňnje (f tych časoch jeho tajny recept, dnes dostanece bez šickeho kupic), poľal kečupom, starostlivo zabaľil, rozhrabal s patyku pahrebu, uľožil, zaš s uhl'ikami zahrabal a hvarel: Teraz treba čekac. Vychal z povaly gitaru a kym bavil svoju obľube-nu: „Kemu lepši na švece, kedz ne Slovakom“, uhl'iky v pahrebe švecili do tmy jak oči dzeščat okolo ohňa a kec sme potom vypili po jednom, zaš rozhrabal uhl'iky, nakrajal hleba a živanka še dala aj zo šťavu jesc ľem tak, s rukami a my sme še češili, jak budzeme potom ol'izovac dzeščatam omascene paľce a gamby. Dobry šmak a ostance pri ohňu co najdluži, bo jak hvari klasik - Na ženske oči a hvezdnu oblohu še oplaci kukac calu noc.

Mihal Buza st.

Spišskonovoveskí tenisti postúpili do 1.ligy

Spišskonovoveským tenistom sa podaril vskutku husársky kúsok. A pri podmienkach, ktoré na čaročarých kurtoch pod Blaumontom vládnu, to možno pokojne nazvať malým športovým zázrakom. Novoveskí „federerovci“ totiž postúpili do 1. slovenskej ligy!

Po dlhšom „období temna“ sa tak na Spiši bude hrať druhá najvyššia slovenská súťaž. Obrovskú zásluhu na tomto úspechu má manažér Spišiakov Peter Vlk, ktorý po postupe neskrýval nadšenie. „Je skvelé, čo táto partia dokázala. V amatérskych podmienkach sme vyhrali druhú ligu a tie pocity sú neopísateľné. Veľká vďaka patrí všetkým, ktorí akokoľvek priložili ruku k postupovému dielu. Už dávno pred sezónou som mal v hlave projekt ako do centra Spiša pritiahnúť kvalitný tenis. Oslovlili sme hráčov z TK Vysoke Tatry či F1 Poprad, niektorí prikývli a podpísali hosťovanie. Následne sme to doplnili

„vlastnými“ a odmenou za tenisovú drinu je tento postup.“ A ten sa nerodil ľahko. Spišiáci museli zvládnuť sedemzápasovú tenisovú porciu. Postupne porazili svojim „obľúbeným“ výsledkom 5 - 2 TK Liptovské Sliače, TK Sláviu UPJŠ Košice, DRANaM Košice i baníkov z Prievidze. V piatom kole prišlo domáce žilinské závažanie (3 - 4) a po tom, čo zdolali v kole číslo šesť Ružomberok, ako inak 5 - 2, prišlo skutočné finále. V ňom narazili Spišiáci na TA Prešov, ktorý mal pred týmto zápasom „čistý štít“. Spišiáci vedeli, že ak chcú oslavovať postup, musia pod Blaumontom „koňarov“ zložiť (pri zhodnosti bodov rozhod-

val vzájomný zápas). A súboj to bol ako remeň. Po šiestich odohraných zápasoch na červenej antuke bol stav nerozhodný 3 - 3 a o všetkom rozhodla záverečná

štvorhra. Tú domáci Rusnačko s Polónym v nervydrásajúcom zápase vyhrali 6 - 3, 4 - 6, 6 - 3 a pod poliklinikou mohli vypuknúť postupové oslavy.

„Celá liga bola veľmi vyrovnaná a keď sme to dotiahli až tak ďaleko, veľmi sme túžili tento duel vyhrať. Zápas s Prešovom bol naozaj infarktový, klobúk dole pred chalanmi ako to zvládli,“ zhodnotil kľúčové stretnutie Peter Vlk, ktorý okrem manažérskych povinností si splnil aj tie na kurte a nemalou mierou prispel k tohoročnému spišskonovoveskému tenisovému triumfu. Spolu s ním vybojovala 1. ligu i zvyšná osmička tímu – Roman Sentiványi, Maroš Hadidom, Peter Vidiš, Michal Sštelecký, Peter Roth, Roman Rusnačko, Ján Polóny a Lukáš Klein. „Ťažko niekoho vyzdvihovať. Ťahali sme ako kolektív, tam bola naša hlavná sila. Snád by som len vypichol Lukáša Kleina, ktorý ako 15 - ročný mal v mužskej súťaži bilanciu 4 - 2 vo dvojhre a 4 - 1 vo štvorhre, čím len potvrdil svoj nesporný talent, ktorý vychoval práve

naš klub. No veľká vďaka patrí ozaj všetkým,“ skonštatoval spišskonovoveský manažér. Spišiáci vedia, že postupom do druhej najvyššej slovenskej súťaže si okrem radosti privodili aj príjemné starosti. „Samozrejme každá sranda niečo stojí a tenis vôbec nie je lacný šport. Prvá liga má svoju vysokú úroveň, uvidíme aký poskladáme káder, no verím, že budeme konkurencieschopní. Bez financií to však nepôjde, a preto uvítame akúkoľvek podporu zo strany mesta, či miestnych sponzorov. Dúfam, že na ligu mať budeme a už na rok sa bude môcť novoveská verejnosť tešiť na prvoligové zápasy. Radi v našom areáli privítame i väčší počet fanúšikov, určite to domácim tenistom pomôha a vlieva do žíl tú tak potrebnú pozitívnu energiu,“ uzavrel postupovú debatu Peter Vlk.

-ob-

Predstavujeme „malé športy“ - Cyklistika

Dvojkoľosové cyklistické tátoše brázdia aj po Spiši

Dvaja Petrovia, Sagan a Velits, pobláznili celé cyklistické Slovensko. Po rokoch útlmu sa cyklistika derie na výslnie športov, Tour de France, či iné etapáky, alebo jarné klasiky si v telke i naživo vychutnáva čoraz viac Slovákov. Na cestách, či cyklotrasách očividne pribúdajú noví „Saganovia“, predajcovia cyklopotrieb si mädlija ruky. Preto je logické, že Spišský patriot sa v lete zameral na ďalší „malý šport“, typický pre toto ročné obdobie - cyklistiku.

Spišiáci objavujú i obdivujú svoj kraj zo sedla bicykla čoraz častejšie

Cyklistika má mnoho tvárí. Poznáme cestnú cyklistiku, aj jej horskú sestru. Dráhari sa vyžívajú na svojich rýchlych ováloch, cyklokrosári zdolávajú tie najkrkolomnejšie prekážky v lesných terénoch a tí „najšialenejší“ sa rútia na svojich dvojkoľosových tátošoch po úzkych uličkách dolu zaplne-

nými ulicami. „My sme otvorení všetkým druhom cyklistiky,“ začal rozprávanie o tomto čoraz viac populárnom slovenskom fenoméne šéf MTB Club Spiš Jozef Svaček. „Vznikli sme v roku 2008 a venujeme sa prevažne horskej cyklistike, no nevyhýbame sa ani ceste. Jazda na dvoch kolesách má svoje nezameniteľné čaro, a práve preto sme sa rozhodli založiť klub. Momentálne máme do de-

sať členov a pravidelne sa stretávame a vyrážame na etapy okolo nášho malebného kraja. No nie je to len cykloturistika. Snažíme sa aj o poctivý tréning a môžeme sa pochváliť aj čiastkovými úspechmi,“ začal „predstavovačku“ svojho klubu jeho zakladateľ. A nehovoril do vetra. Už rok po založení MTB žal tento klub úspechy na slovenskej scéne. Eva Bačkaiová sa stala kadetskou Majsterkou Slovenska v cyklomaratóne, Matúš Svaček skončil v tej istej kategórii piaty. A boss klubu šiel aj sám príkladom a v kategórii Senior obsadil výborné 11. miesto. „Bedňové“ výsledky dosahovali aj na zimnom prestížnom uphille Čergovská stopa. „To všetko nás presvedčilo, že ideme správnou cestou. My nemáme klubové priestory, našou „hracou miestnosťou“ je celý región Spiš. Tu sa snažíme v skromných podmienkach, no o to s väčším zánietením a entuziazmom vychovať nádejných cyklistov,“ dodáva Svaček.

Mládež prínosom, Cyklokemp Spiš realitou

Do MTB Clubu je cesta otvorená. „Privítame deti, juniorov, ale aj dospelých. Rozbehli sme spoluprácu so ZŠ na Kozuchovej ulici, kde vznikol cyklistický krúžok, vidíme tam perspektívu. Už v tomto roku sa nám tam črtajú dve šikovné deti. Ale pozvaní na dve kolesá sú všetci. Mládež neplatí žiaden poplatok, dospelí len symbolické členské potrebné na základné potreby chodu klubu. Dokopy sa dávame telefonicky alebo cez sociálne siete, zväčša vyrážame od spišskonovoveského zimáku. Fungujeme ako občianske združenie, nebránime sa spolupráci so samosprávou, či miestnymi organizáciami. Záujemcovia sa môžu podrobnejšie informácie dozvedieť, ak napíšu na náš mail mtbclubspis@gmail.com.“ No MTB Club Spiš nežije len tréningom

a cyklotúrami. „Každý rok organizujeme Cyklokemp Spiš. Ide o štvordňovú akciu, ktorej základným cieľom je ukázať jej zúčastneným Spiš zo sedla bicykla. Máme veľkú radosť, že je o ňu každoročne väčší záujem.

Hovori sa, že svet je najkrajší zo sedla koňa. V zásade súhlasím, len koňa by som menil za iného, dvojkoľosového tátoša,“ poeticky ukončil náš rozhovor Jozef Svaček.

-ob-

Poznámka Patriota:

Už sme si pri tzv. malých športoch na Spiši zvykli, že zväčša v našom meste nepôsobí z rôznych príčin (často absurdne malicherných) v danej kategórii len jeden klub. Cyklistika nie je výnimkou. Okrem MTB Club Spiš „robia“ cyklistiku v metropole pri Hornáde aj ďalšie kluby, ktoré šíria dobré meno nášho mesta po celom Slovensku. Budeme sa im venovať v ďalších kapitolách nášho seriálu o „malých športoch“. A z cyklistiky ešte jeden bonus. Už v augustovom čísle Vám prinesieme reportáž z najslávnejšieho cyklistického podujatia sveta – Tour de France. „Stará dáma“ oslavuje sto rokov a Spišský Patriot bude pri tom.

spravodajstvo

kultúra

osobnosti

šport

turistika

Sezóna 2012 /2013 je už minulosťou. Aká bola?

Jednoznačne bronzová. Muži získali bronz a aj viaceré naše mládežnícke družstvá skončili na treťom mieste, čo je určite nesporný úspech spišskonovoveského basketbalu a zároveň aj ocenenie tých, ktorí sa o mládežnícky basketbal na Spiši starajú a venujú mu kopec svojho voľného času. Opäť sa ukázalo, že Spišská Nová Ves patrí medzi bašty slovenského basketu. Ako jediné mesto na Slovensku sme mali obsadenú celú pyramídu súťaží, od prípravky až po A – tím hrali všetci ligu organizovanú SBA, čo ja považujem za nesmierny úspech.

Muži BK AC LB 04 SNV získali bronz. Ako sa rodila táto medaila?

Veľmi ťažko. Všetci sa určite zhodneme, že toto bol najkvalitnejší ročník extraligy v jej histórii. Ešte pred začiatkom minulej sezóny, sme si vo Výkonnom výbore urobili presný plán toho, ako by to malo fungovať. Každý člen bol za niečo plne zodpovedný, každý z nás presne vedel, kde je jeho miesto a čo je jeho povinnosť. Á – čko mala na starosti dvojica Glejdurová – Janikov, mládež Ľubo Slaninka a mimošportové veci Andrej Harničár. Vyšli nám nákupy posil, Acker bol podľa mňa najlepší hráč ligy, Burke do svojho odchodu podával na svojom poste skvelé výkony. Úžasným motorom bol Aco Mandič, pohodový hráč i človek, ktorý akoby ani nemal balkánsku povahu. Škoda Evansa, ten nám vypadol na dlhší čas, v play – off však naznačil svoj talent a potenciál. Čo sa týka cezpoľných, nevyšiel nám akurát nákup pivota Frosta, ktorý nedokázal plnohodnotne nahradiť Burkeho.

A čo slovenskí hráči?

Jednoznačným ťahúňom bol neuveriteľný Vlado Hovaňák. Svojim prístupom a hrou nesklamal ani v jednom zápase. Vlado by mal byť príkladom pre všetkých mladých, ktorí chcú v lige preraziť. Záblesky mal aj Oto Ulman. Ostatní svoj tieň bohužiaľ neprekročili. Medzi nich nerátam Mareka Šteca, ten sa nám dosť skoro zranil.

Zo všetkých strán sa ozývali hlasy, že slovenskí hráči nedostávajú príležitosť a že liga je plná cudzincov, ktorí zabíjajú slovenský basketbal. Aký je Váš názor na tento faktor?

Každé minca má dve strany. Áno, aj podľa môjho názoru je cudzincov na palubovke veľa. Naš klub vždy razil filozofiu slovenských hráčov a na každom sedení klubov mužskej basketbalovej extraligy sme tvrdo presadzovali tento trend, no zväčša sme spolu s Banskou Bystricou ostali osamotení. A aký bol argument iných klubov? Veľmi prozaický. Niet slovenských hráčov! Toto je celoštportový slovenský prúser. Už je aj kde, aj za čo, ale nie je jednoducho s kým. Tá hŕstka detí, ktorá nepodľahla lákadlám doby a vrhla sa

Rast'o Javorský – pravdivo o našom basketbale

Predseda VV BK 04 AC LB Spišská Nová Ves odchádza zo svojej funkcie. A to po skončení jednej z najúspešnejších sezón v histórii klubu. Nezvyčajné. O dôvodoch rezignácie, ale aj basketbale v meste a jeho perspektívach sme sa porozprávali s odstupujúcim predsedom VV BK 04 AC LB Spišská Nová Ves Rast'om Javorským.

na šport, je na roztrhanie, je o nich obrovský záujem. Častokrát robia tri – štyri športy naraz, a to nie je pre ich ďalší profesionálny vývoj dobré. Aj u nás sme z tribún počúvali hlasy, že slovenskí hráči hrajú málo. A tu si dovoľm nesúhlasiť. Poznáam filozofiu a skvelý koučing trénera Černického, ktorý dáva Slovákom veľa príležitostí. A tak to bolo aj v našom klube. Slováci šancu dostali, no jednoducho neboli konkurencieschopní. Jediný kapitán Vlado Hovaňák sa dokázal ruvať s chorvátsko – srbsko – americkou presilou. Ostatným, ako keby chýbala vôľa a zdravé i drzé sebavedomie. A pritom podmienky na to mali. Hala bola k dispozícii, posilka tiež. No zväčša po povinných tréningoch, na ktorých všetci odvieďli maximum, živali prázdnotou... Pamätám minulé časy, kedy tu vyrastali Hovaňák a spol., ako po tréningoch ostávali a pilovali strelbu. A teraz tá radostnejšia strana mince. Opäť sa nám zvýšila návštevnosť. Verím, že aj vďaka tomu, že sme z basketbalového zápasu urobili kultúrne

– spoločenskú akciu. Rozbehli sme projekt deti na basket, školskú basketbalovú ligu a aj to malo úspech. No väčšina ľudí nám pri otázke, prečo prišli na basketbal, odpovedali – prišli sme sa pozrieť, čo zase vystrojí Acker... A teraz babo rad! Na jednej strane proslovenské hlasy, na strane druhej basketbal, ktorý v podaní cudzincov bol jednoducho kvalitnejší a atraktívnejší. Veď slovenská extraliga bola v tomto ročníku hádam najsledovanejšou mužskou extraligou a keby to kapacity dovoľli, som presvedčený, že predbehne v návštevnosti futbal i hokej.

Vráťme sa na palubovku. Okolo odchodu Burkeho sa popísalo a nahovorilo veľa. Prečo nakoniec pred play – off tento náš ťažiskový pivot odišiel preč?

Lebo jednoducho dostal lepšiu ponuku a rozhodol sa ju akceptovať. Samozrejme mal problémy aj s papiermi, pretože jeho vinou nedokladoval na cudzineckej polícii tie správne. Ale tento problém mal aj Acker

a ako sme sa neskôr dozvedeli, malo ho až 80 % hráčov našej extraligy, ktorí neboli z krajín EÚ. Všetko sa to nejako dohralo cez výnimky a odvolania. Aj Acker mohol odísť, mal výrazne lepšie ponuky, on sa však rozhodol ostať, pretože si veľmi obľúbil náš klub, jeho fanúšikov. Burke sa zariadil inak.

Sezóna skončila, no pre Váš funkcionárov vlastne začala už tá nová 2013/2014. Aká bude?

Ťažko povedať. Najskôr musíme vyrovnať záväzky, ktoré voči hráčom máme. Sezóna bola aj finančne veľmi náročná, niektorí sponzori odskočili, chýbajúce financie musíme zohnať a ísť do budúcej sezóny s čistým štítom. Sme hrdí na to, že sme od roku 2004 nemuseli meniť názov, ani štruktúru klubu, všetky pozdĺžnosti sme si vždy splatili, a aj preto má náš klub v slovenskej basketbalovej obci dobrý imidž. Niekoľko zmien však bude a jedna sa týka aj mojej osoby. Odstupujem z postu predsedu Výkonného výbo-

ru, ostávam jeho členom. Jedným z dôvodov je ponuka od slovenských basketbalových štruktúr, kde by som mal pomôcť „predať“ slovenskú mužskú extraligu oveľa lepšie ako sa tomu (ne)darilo v tomto ročníku. V našom klube by som potom pôsobil ako určitý styčný bod medzi slovenskou basketbalovou generalitou a BK 04 AC LB SNV. Tým druhým dôvodom je, že nechcem byť hrobárom spišskonovoveského basketbalu. Z mesta, ktoré dáva do basketbalu nemalé peniaze, sa totiž ozývajú hlasy, ktoré tvrdia, že ak by som vo funkcii ostal, neprítiekol by do klubu z mestského meša ani cent a to je pre mňa nepripustné. Mám rád tento klub, som jeho súčasťou a nikdy mu nebudem ubližovať. A preto som sa takto rozhodol.

V miestnych médiách reagoval na toto tvrdenie i primátor mesta Ján Volný. Odmietol akúkoľvek špekuláciu a vyjadril basketbalu podporu mesta bez akýchkoľvek personálnych výhrad. Ako to teda naozaj je?

Je to veľmi citlivá téma a vedenie mesta to veľmi dobre vie. Uvedomuje si, že basketbal je „ostro sledovaný šport“ a preto tieto vyjadrenia určite nebude prezentovať verejne. Všetci, čo sa pohybujú v basketbalovom hnutí si však vedia spočítať dva plus dva a vedia čítať medzi riadkami. Ja som sa rozhodol ozaj v záujme dobra pre náš klub, nechcem to viac komentovať, pravda však určite vyjde najavo.

Tak poďme k zmenám na hráčskych či trénerských postoch.

O tom je ešte predčasné hovoriť. Som rád, že sme udržali Milana Černického, ktorý je podľa mňa skvelý basketbalový odborník a som presvedčený, že pre Spišskú je ten správny kouč. A hráči? Veľa bude závisieť na financiách a na filozofii, ktorú si klub zvolí. O rok totiž neprihlasujeme náš B – tím do 1. ligy. Chalani z neho určite dostanú šancu v extralige a ozaj je len a len na nich, ako sa jej chopia. Je možné, že ligu začneme s čisto slovenskou zostavou, uvidíme, ako sa vyjadria naši cudzinci. Veľa do toho má čo povedať kouč, budeme verejnosť včas informovať.

Odhádzate z funkcie, ale nie z basketbalu. S akými pocitmi?

Veľkú vďaka vyslovujem všetkým, ktorí sa akokoľvek podieľali na chode klubu. Ďakujem mojim spolupracovníkom vo VV a správnej rade, mestu Spišská Nová Ves a všetkým sponzorom, bez ktorých by klub nemohol fungovať. Veľká vďaka patrí hráčom, ktorí vybojovali bronz a hlbokú poklonu chcem vystrúhať i fanúšikom, ktorí nás pod taktovkou „Šalených gebúl“ hnali počas celého ročníka dopredu. Verím, že tomu nebude inak ani v budúcej sezóne a že aj v roku 2013/2014 si spolu na našej palubovke vychutnáme výborný extraligový basketbal, zakríčime to známe „Novejša do teho!“

Oliver Buza